EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2020/1884,

annettu 14 päivänä toukokuuta 2020,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2018, pääluokka VIII — Euroopan oikeusasiamies

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2018, pääluokka VIII – Euroopan oikeusasiamies,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0028/2020),

A. haluaa korostaa vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena vastuuvapausmenettelyn yhteydessä, että unionin toimielinten demokraattista legitimiteettiä on erityisen tärkeää vahvistaa edelleen lisäämällä avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta sekä soveltamalla tulosbudjetoinnin käsitettä ja noudattamalla henkilöresursseja koskevaa hyvää hallintotapaa;

1. panee tyytyväisenä merkille, että tilintarkastustuomioistuin totesi Euroopan oikeusasiamiehen tilinpäätöksestä varainhoitovuonna 2018 antamassaan kertomuksessa, ettei se ollut havainnut merkittäviä puutteita henkilöresursseihin ja hankintamenettelyihin liittyvillä tarkastetuilla aihealueilla;

2. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen päätelmän, ettei virhetaso kokonaisuutena tarkastellen ollut olennainen oikeusasiamiehen hallintomenoihin liittyvissä maksuissa 31. joulukuuta 2018 päättyneeltä varainhoitovuodelta ja että tarkastetut valvontajärjestelmät olivat vaikuttavia;

3. pitää yleisesti ottaen valitettavana, että tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen 10. luku ”Hallinto” ja sen päätelmät ovat melko suppeat, olkoonkin, että monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeen 5 ”Hallinto” riskitasoa pidetään alhaisena;

4. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin valitsi kaikkien unionin toimielinten ja elinten osalta yhteensä 45 tapahtuman otoksen monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeesta 5 ”Hallinto”; panee merkille, että tarkoituksena oli poimia edustava otos otsakkeen 5 eri menoista, jotka edustavat 6,3:a prosenttia unionin talousarviosta; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen tulosten perusteella hallintomenoihin liittyvä riski on vähäinen; katsoo kuitenkin, että ”muihin toimielimiin” liittyvien valittujen tapahtumien määrä ei ole riittävä, ja pyytää tilintarkastustuomioistuinta lisäämään tarkastettavien tapahtumien määrää vähintään 10 prosentilla;

5. pitää myönteisenä, että oikeusasiamies noudattaa hyvää käytäntöä, jonka mukaan vuotuisen toimintakertomuksen toimittamisen määräaika on tilikautta seuraavan vuoden 31. maaliskuuta; pitää siten myönteisenä, että oikeusasiamies hyväksyi vuotuisen toimintakertomuksensa 28. maaliskuuta mennessä, jolloin vastuuvapauden myöntävälle toimielimelle jäi enemmän aikaa syventyä siihen ja suorittaa vastuuvapausmenettely paremmin;

6. tähdentää, että oikeusasiamiehen talousarvio on puhtaasti hallinnollinen ja vuonna 2018 se oli 10 837 545 euroa (vuonna 2017 se oli 10 905 441 euroa), mikä merkitsee 67 896 euron (0,62 prosentin) vähennystä; panee tyytyväisenä merkille oikeusasiamiehen kaiken kaikkiaan järkevän ja moitteettoman varainhoidon varainhoitovuonna 2018; panee merkille, että kokonaismäärärahoista sidottiin 95,33 prosenttia (93,91 prosenttia vuonna 2017) ja maksettiin 91,33 prosenttia (86,20 prosenttia vuonna 2017);

7. panee merkille parannukset, jotka liittyvät siihen, että vuodelta 2018 vuodelle 2019 siirrettyjä määrärahoja oli 433 865,17 euroa (4 prosenttia vuoden 2018 talousarviosta) verrattuna 841 340,68 euron siirtoihin (7,71 prosenttia vuoden 2017 talousarviosta) vuodelta 2017 vuodelle 2018;

8. panee kuitenkin merkille, että määrärahoja jäi käyttämättä useissa budjettikohdissa, kuten budjettikohdassa B3-030 (ulkoiset kokoukset), jossa 13 514,61 euroa 45 000 eurosta jäi käyttämättä, ja budjettikohdassa B3-210 (julkaisut), jossa 47 530,48 euroa 161 100 eurosta jäi käyttämättä; muistuttaa, että tarvitaan toimenpiteitä talousarviota koskevien yliarviointien minimoimiseksi;

9. panee merkille oikeusasiamiehen rajalliset resurssit koko ajan kasvavan työmäärän hoitamiseksi; tukee oikeusasiamiehen pyyntöä saattaa henkilöstötaulukko vastaamaan todellisia tarpeita ja työmäärää yksilöimällä luonteeltaan pysyviä tehtäviä, jotka vakituisen henkilöstön olisi hoidettava; panee merkille, että henkilöstötaulukossa oli 82 virkaa ja toimea vuonna 2018 (77 virkaa ja toimea vuonna 2013); pyytää oikeusasiamiestä raportoimaan mahdollisista tehokkuushyödyistä, jotka saadaan pelkästään tehtävien uudelleenorganisoinnista ja uudelleenjaosta;

10. kannustaa oikeusasiamiehen toimistoa tekemään yhteistyötä unionin muiden toimielinten kanssa kulujen rajoittamiseksi; panee merkille käännöstoimen osalta, että oikeusasiamiehellä ei ole omia kääntäjiä ja se on siksi riippuvainen Euroopan parlamentista ja Euroopan unionin elinten käännöskeskuksesta; panee kuitenkin merkille, että vuonna 2018 käännöskulut kasvoivat, sillä oikeusasiamies käytti käännöstoimeen 343 771 euroa (262 631 euroa vuonna 2017);

11. panee tyytyväisenä merkille esimerkillisen sukupuolijakauma johtotehtävissä, joissa työskenteli neljä naista ja neljä miestä; panee kuitenkin merkille, että koko henkilöstöstä 65 prosenttia on naisia ja vain 35 prosenttia miehiä; kannustaa kehittämään oikeusasiamiehen toimiston työskentely-ympäristöä sukupuolijakauman suhteen tasa-arvoisemmaksi;

12. toteaa johtotehtävissä toimivien maantieteellisen tasapainon osalta, että vuonna 2018 oikeusasiamiehen toimistossa työskenteli johtotehtävissä henkilöitä kuudesta eri maasta (Saksa, Kreikka, Irlanti, Italia, Puola ja Ruotsi), kun vuonna 2013 maita oli kahdeksan (Itävalta, Saksa, Tanska, Kreikka, Irlanti, Puola, Portugali ja Iso-Britannia); ottaa huomioon, että johtajien kokonaismäärä väheni 11:stä 8:aan vuosina 2013–2018; kehottaa oikeusasiamiestä jatkamaan pyrkimyksiään maantieteellisen tasapainon saavuttamiseksi ottaen kuitenkin huomioon oikeusasiamiehen toimiston pienen koon ja ydintoiminnan erityisluonteen;

13. pitää myönteisinä oikeusasiamiehen toimiston toimia, jotka liittyvät uuteen sukupuolten tasa-arvopolitiikkaan, mutta pitää valitettavana koulutuspäivien keskimääräisen lukumäärän eroa sukupuolten välillä: miehillä keskimäärin 6,8 ja naisilla keskimäärin 5,9 koulutuspäivää;

14. panee merkille vuoden 2017 henkilöstöhallinnon kehyksen meneillään olevan täytäntöönpanon, jonka yhteydessä hyväksytään uusia sääntöjä väliaikaisten toimihenkilöiden palkkaamisesta, päätös osa-aikatyöstä ja työajan hyvittämisestä sekä syrjimättömyyden ja yhdenvertaisen kohtelun toimintaperiaatteet; panee merkille palvelukseenottomenettelyjen parantamiseen tähtäävät muut aloitteet sekä henkilöstön opintokäyntien ja henkilöstövaihto-ohjelmien kaltaiset toimet;

15. kannustaa oikeusasiamiestä edelleen kehittämään pitkän aikavälin henkilöstöhallinnon kehystä, jossa käsitellään henkilöstön työ- ja yksityiselämän tasapainoa, elinikäistä ohjausta ja urakehitystä, sukupuolten tasapuolista edustusta, syrjimättömyyttä, etätyöskentelyä, maantieteellistä tasapainoa ja palvelukseenottoa sekä vammaisten henkilöiden integroimista henkilöstöön;

16. panee kiinnostuneena merkille, että oikeusasiamies on sisäisten toimiensa yhteydessä pyytänyt Euroopan vammaisfoorumia levittämään kanaviensa kautta oikeusasiamiehen harjoitteluilmoitusta vammaisten henkilöiden kannustamiseksi hakemaan harjoittelupaikkaa; panee merkille, että hakulomaketta on tarkistettu siten, että se sisältää kysymyksen valintamenettelyjen aikana tarvittavista kohtuullisista mukautuksista;

17. panee oikeusasiamiehen sisäisen valvonnan standardien osalta tyytyväisenä merkille, että työpaikkahäirinnän ehkäisemistä koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettiin toimia, joihin kuuluu ammattietiikasta vastaavien henkilöiden (yksi Brysselissä ja yksi Strasbourgissa) ja sovittelukomitean jäsenten nimittäminen; panee merkille, että kaikki henkilöstön jäsenet osallistuivat eettistä toimintaa, muun muassa työpaikkahäirinnän ehkäisemistä, koskevaan pakolliseen koulutukseen syyskuussa 2018 ja että yksikönpäälliköille järjestettiin oma tilaisuus marraskuussa 2018;

18. pitää myönteisenä, että on pantu täytäntöön oikeusasiamiehen henkilöstöä koskevat, vuonna 2017 hyväksytyt eettisiä ja hyviä toimintatapoja koskevat ohjeet, joissa uusia henkilöstön jäseniä vaaditaan tekemään sidonnaisuusilmoitus ja työsuhteensa päättäville työntekijöille annetaan tietoa heidän velvollisuuksistaan;

19. pitää valitettavana, että oikeusasiamiehen vuoden 2017 vastuuvapauspäätöslauselmaa koskevassa seurantakertomuksessa vain toistetaan parlamentin huomautukset useimpiin mainituista kohdista antamatta tarkempia tietoja; korostaa, että seurantakertomus on olennaisen tärkeä parlamentin talousarvion valvontavaliokunnalle, ja kehottaa oikeusasiamiestä sisällyttämään seuraavaan seurantakertomukseensa tarvittavat vastaukset ja selvitykset esitettyihin kohtiin;

20. panee merkille, että sääntöjen yleistä noudattamista koskevassa oikeusasiamiehen keskeisessä tulosindikaattorissa tavoitetta, joka on kunnianhimoiset 90 prosenttia, ei saavutettu vuonna 2018; panee merkille, että noudattamisaste oli 81 prosenttia (85 prosenttia vuonna 2017), kun taas yleistä etua koskevien tutkimusten tapauksessa se oli 85 prosenttia (79 prosenttia vuonna 2017); pitää viimeksi mainittua noudattamisastetta merkittävänä, sillä sääntöjen noudattamisen vaikutukset todennäköisesti hyödyttävät suurempaa yleisöä;

21. tukee oikeusasiamiehen aikomusta tehdä entistäkin tiiviimpää yhteistyötä parlamentin kanssa sen varmistamiseksi, että sille tiedotetaan laiminlyönneistä ja erityisesti tutkimusten yhteydessä havaituista hallinnollisista epäkohdista sekä tapauksista, joissa toimielimet vastaavat kielteisesti oikeusasiamiehen suosituksiin; uskoo, että tällaiset tiedot tiivistetyssä ja järjestetyssä muodossa olisivat erittäin arvokkaita parlamentin talousarvion valvontavaliokunnalle; panee kuitenkin merkille oikeusasiamiehen vahvistuksen siitä, että yleisesti ottaen toimielimet tekevät rakentavaa yhteistyötä oikeusasiamiehen kanssa;

22. korostaa, että keskeisen tulosindikaattorin 7 (tehokkuus: kantelujen ja tutkimusten hoitamista koskeva, erillisistä osista koostuva indikaattori) kaikissa kolmessa osassa tulokset ovat tavoitetasolla tai sen yläpuolella; panee merkille, että tutkimuksen käsittely saatettiin päätökseen kuuden kuukauden sisällä 57 prosentissa tapauksista ja 18 kuukauden sisällä 88 prosentissa tapauksista (tavoitteet 50 ja 80 prosenttia) ja että indikaattorin kolmannessa osassa – sellaisten tapauksien suhteellinen osuus, joissa käsiteltäväksi ottamista koskeva päätös on tehty kuukauden sisällä – osuus on kasvanut merkittävästi eli 69 prosentista vuonna 2016 aina 86 prosenttiin vuonna 2017 ja saavuttanut 90 prosentin tavoitearvon vuonna 2018;

23. panee merkille, että kaikenlaisten kantelujen keskimääräinen käsittelyaika piteni 79 päivään vuonna 2018 (64 päivää vuonna 2017), kun taas tutkimusten keskimääräinen käsittelyaika lyheni 255 päivään vuonna 2018 (266 päivää vuonna 2017 ja 369 päivää vuonna 2013); panee kuitenkin merkille, että päätettyjen kanteluihin perustuvien tutkimusten määrä kasvoi 53 prosenttia, mikä selittää kaikkien kantelujen pidentyneen keskimääräisen käsittelyajan;

24. panee merkille, että toimivallan piiriin kuuluvien kantelujen määrä (880 verrattuna 751 kanteluun vuonna 2017) kasvoi edelleen merkittävästi vuonna 2018 (17 prosentin lisäys), kun se vuonna 2017 kasvoi 5,5 prosenttia; panee merkille, että kantelujen perusteella aloitettujen tutkimusten määrä oli 482, kun se vuonna 2017 oli 433 (11 prosentin lisäys), ja päätettyjen kanteluihin perustuvien tutkimusten määrä oli 534, kun se vuonna 2017 oli 348 (53 prosentin lisäys); panee merkille, että aloitettujen ja päätettyjen tutkimusten lisääntyminen johtuu osittain siitä, että uudelleenluokittelun vuoksi eräät tapaukset, joissa luokittelu olisi aikaisemmin ollut ”ei perusteita tutkimukseen”, päätetään nyt ”tutkimuksina, joissa ei havaittu hallinnollisia epäkohtia”;

25. panee merkille oikeusasiamiehen vuonna 2018 päätökseen saattamien tutkimusten tulokset: a) hallinnollisia epäkohtia ei havaittu 254 tapauksessa (46,6 prosenttia), b) asianomaiset toimielimet sopivat asian – ehdotukset hyväksyttiin – ratkaisut saatiin aikaan 221 tapauksessa (40,6 prosenttia), c) lisätutkimuksia ei tarvittu 56 tapauksessa (10,3 prosenttia), d) hallinnollisia epäkohtia havaittiin 29 tapauksessa (5,3 prosenttia) ja e) muut tulokset 10 tapauksessa (1,8 prosenttia); toteaa, että oikeusasiamiehen perustehtävänä on varmistaa, että unionin hallinto palvelee yleistä etua, ja auttaa kaikkia niitä, joilla on ongelmia unionin toimielinten kanssa;

26. panee merkille, että vuodesta 2013 oikeusasiamiehen verkkosivustolla on julkaistu yksityiskohtaisia tietoja oikeusasiamiehen virkamatkoista, myös niiden kustannuksista, tarkoituksesta ja kestosta; toteaa, että vuonna 2018 matkakulut olivat 27 206,79 euroa (30 592 euroa vuonna 2017); muistuttaa, että avoimuussyistä vuotuiseen toimintakertomukseen olisi sisällytettävä luettelo virkamatkojen vuotuisesta tilanteesta;

27. antaa tunnustusta aloitteelle ”Hyvän hallinnon palkinto”, jolla annetaan virallisesti tunnustusta hyvästä työstä ja autetaan näin jakamaan parhaita käytäntöjä toimielinten välillä ja joka toimii inspiraation lähteenä tuleville hankkeille; pitää myönteisenä yhteistyötä Euroopan oikeusasiamiesten verkoston, muiden jäsenvaltioiden elinten sekä kansainvälisten verkostojen ja järjestöjen kanssa korkeimman vaatimustason määrittämiseksi ja edistämiseksi;

28. pitää myönteisinä oikeusasiamiehen kyberturvallisuuden ja tietosuojan parantamiseen tähtääviä toimia, joita ovat esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian turvallisuutta koskevat koulutukset, tietosuojaloukkausten käsittelyä koskevan menettelyn kehittäminen sekä tietosuojavastaavan ja Euroopan tietosuojavaltuutetun kuuleminen ajoissa hankkeiden sisäänrakennetun yksityisyyden suojan varmistamiseksi; pyytää oikeusasiamiestä raportoimaan myös jatkossa parhaillaan toteutettavien toimien täytäntöönpanosta, myös tietosuojan vaikutustenarvioinnin mallin laatimisesta sekä käsittelytoimien keskusrekisterin luomisesta;

29. toteaa, että vapaat ja avoimen lähdekoodin ohjelmistot voivat luoda lisäarvoa oikeusasiamiehelle; korostaa erityisesti tällaisten ohjelmistojen roolia pyrittäessä lisäämään avoimuutta ja välttämään riippuvuus yhdestä tarjoajasta; panee myös merkille niiden potentiaalin turvallisuuden parantamisen alalla, sillä ne mahdollistavat puutteiden tunnistamisen ja korjaamisen; suosittelee painokkaasti, että kaikki toimielimelle kehitetyt ohjelmistot asetetaan julkisesti saataville vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmiston lisenssillä;

30. korostaa, että on tärkeää saada unionin kansalaiset tietoisiksi mahdollisuudesta kääntyä oikeusasiamiehen puoleen, jos ilmenee hallinnollisia epäkohtia; panee merkille, että oikeusasiamiehen toimisto pyrkii jatkuvasti lisäämään näkyvyyttään muun muassa ottamalla vuonna 2018 käyttöön uuden verkkosivuston, johon sisältyy parannettu rajapinta mahdollisia kanteluja varten ja käyttäjäystävällinen hakutoiminto; panee merkille uuden videon, jossa käsitellään muun muassa tiedonsaantia, unionin rahoitukseen liittyviä ongelmia ja edunvalvonnan avoimuutta; panee merkille, että erilaisista alustoista oikeusasiamiehen Twitter-tilillä seuraajien määrä kasvoi 17 prosenttia, LinkedIn-tilillä 13 prosenttia ja Instagramissa huomattavat 61 prosenttia; kannustaa edelleen käyttämään itseisännöityjä vapaita ja avoimen lähdekoodin verkkoyhteisöalustoja, joissa kiinnitetään erityistä huomiota käyttäjien tietosuojaan;

31. kannustaa oikeusasiamiestä jatkamaan palvelujensa sähköistämistä koskevaa johdonmukaista politiikkaa;

32. suhtautuu myönteisesti sosiaalisen median suuntaviivojen kehittämiseen yhteistyössä muiden unionin toimielinten kanssa ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon, jotta voidaan vastata unionin toimielinten kohtaamiin haasteisiin, jotka liittyvät sosiaalisen median lisääntyvään käyttöön ja näkyvyyteen siellä;

33. kannustaa oikeusasiamiehen toimistoa jatkamaan toimiaan ympäristöjalanjälkensä pienentämiseksi, kuten edistämään digitalisaatiota paperin käytön vähentämiseksi ja rajoittamaan henkilöstön virkamatkoja kannustamalla videoneuvottelujen hyödyntämiseen sekä edistämään joukkoliikenteen käyttöä; pyytää toimittamaan lisätietoa näiden toimien toteuttamisesta vuoden 2019 vastuuvapausmenettelyn yhteydessä;

34. korostaa, että parlamentti on toistuvasti pyytänyt oikeusasiamiehen ohjesäännön tarkistamista uusien realiteettien ja haasteiden vuoksi; toteaa, että ohjesääntöä tarkistettiin viimeksi vuonna 2008 ja parlamentti hyväksyi lopulta helmikuussa 2019 päätöslauselman luonnoksesta Euroopan parlamentin asetukseksi Euroopan oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista (oikeusasiamiehen ohjesääntö); toteaa, että on oikeusasiamiehen tehtävä antaa tämän asetuksen soveltamissäännöt; pyytää oikeusasiamiehen toimistoa raportoimaan asiasta seuraavassa vuotuisessa toimintakertomuksessaan;

35. suhtautuu myönteisesti siihen, että oikeusasiamies toteutti ns. pyöröovitapausten käsittelyä koskevan tutkimuksen ja tarkasteli sitä, miten 15 unionin toimielintä ja elintä (mukaan lukien Euroopan parlamentti, neuvosto ja tuomioistuin) julkaisevat tietoja, kun niiden ylemmät toimihenkilöt pyytävät lupaa siirtyä muihin tehtäviin toimielimen ulkopuolelle, sekä sitä, kuinka usein tällaisia tietoja julkaistaan, ja tietojen laajuutta ja sisältöä; panee merkille, että oikeusasiamies havaitsi, että alaa koskevien sääntöjen määrätietoisen täytäntöönpanon merkitys tiedostetaan mutta että joitakin parannusehdotuksia on kuitenkin esitetty; pitää myönteisenä, että oikeusasiamies aikoo toteuttaa seurantatutkimuksen vuonna 2020;

36. antaa oikeusasiamiehelle tunnustusta uudesta nopeutetusta sisäisestä menettelystä, jolla käsitellään asiakirjoihin tutustumista koskevia kanteluja; panee merkille, että uudessa järjestelmässä kanteluja koskevat päätökset tehdään kolme kertaa nopeammin kuin tavanomaisessa menettelyssä; pyytää oikeusasiamiestä jakamaan muiden unionin toimielinten ja elinten kanssa tämän uuden menettelyn tehokkuutta koskevan arviointinsa tulokset;

37. pitää myönteisenä oikeusasiamiehen yhteistyötä Euroopan petostentorjuntaviraston kanssa kummallekin taholle välitetyissä tapauksissa; panee merkille päällekkäisten tutkimusten välttämiseksi käyttöön otetun suoran yhteyskanavan, joka tuotti ensimmäiset tulokset vuonna 2018;

38. korostaa kaikkea viime vuosina tehtyä työtä sellaisilla aloilla kuin tulosbudjetointi, eettiset toimintapuitteet kaikkine niihin liittyvine sääntöineen ja menettelyineen, tehostetut viestintätoimet ja lisääntyneet toimenpiteet avoimuuden lisäämiseksi; panee tyytyväisenä merkille toimielinten välisten palvelu- ja yhteistyösopimusten huomattavan määrän; korostaa unionin toimielinten ja elinten välisen yhteistyön ja kokemustenvaihdon merkitystä; kehottaa analysoimaan mahdollisuutta virallistaa verkostoitumistoimia eri aloilla parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja yhteisten ratkaisujen kehittämiseksi.